

Ode aan de uitgestorven diersoorten, 4 oktober 2024

Welkom bij deze ode aan uitgestorven diersoorten.

Welkom in de Bavo. Deze plek waar eeuwenlang vreugde en verdriet gedeeld wordt. Waar nagedacht wordt over wat heilig is, wat goed leven is en wat verkeerd is of onrechtvaardig.

Welkom als je hier gekomen bent omdat je bezorgd bent over de crisis waarin de aarde verkeert. Welkom als je daar verdrietig over bent of boos, als je je schuldig voelt of machteloos. Je bent niet de enige.

We zijn hier bij elkaar gekomen om de Bonte Klompvoetkikker te gedenken, de Dunbekwulp, de Westerlijke Zwarte Neushoorn en nog vele anderen. We gedenken vanavond zo'n 120 diersoorten die uitgestorven zijn geraakt sinds het jaar 2000. Hoogstwaarschijnlijk door toedoen van de mens.

Unieke dieren, stuk voor stuk prachtige wezens. We hebben 8 afbeeldingen opgehangen hier in de kerk, zodat we er een beeld bij kunnen vormen.

Al die diersoorten. Ze zijn er niet meer. Ze zullen er nooit meer zijn. Ze deelden het leven met ons hier op aarde, ze waren onderdeel van onze gemeenschap van levende wezens, maar het is ons niet gelukt hen de ruimte te geven die zij nodig hadden om hun soort in leven te houden.

Het enige dat we nu nog voor ze kunnen doen is ze een laatste eer geven, hun namen noemen en de klok luiden, zoals dat hier in de kerk ook gebruikelijk is bij mensen die overleden zijn.

We rouwen om de dieren. We voelen er misschien wel van alles bij, verdriet, boosheid, onrust, schuld. Dat mag er zijn.

Maar dat is niet het enige. We kunnen ons op de borst slaan en onszelf beklagen. We kunnen een hekel krijgen aan onszelf en onze soort. Maar dat zou niets uitmaken. De uitgestorven diersoorten die we vanavond gedenken, roepen ons daar niet toe op. Ze roepen ons op om te veranderen. We moeten veranderen voordat we nog meer verwoesten.

Maar verandering vraagt allereerst dat we erkennen wat we gedaan hebben als mensen. Eerst erkenning en verdriet. In de hoop dat er na dit ritueel van rouw, ruimte komt voor energie, creativiteit en hoopvolle verhalen die verandering teweegbrengen. Zodat de lijst van uitgestorven dierensoorten niet in hetzelfde tempo zal blijven groeien.

We gaan de diersoorten die uitgestorven zijn een voor een bij naam noemen en voor elke soort zal de klok één keer slaan. In totaal dus meer dan 120 keer.

De lijst die we hanteren is niet compleet, uitgestorven is een complex begrip. Soms leeft een dier bijvoorbeeld niet meer in het wild en alleen nog in gevangenschap. We hebben ons best gedaan om een zo correct mogelijke lijst samen te stellen.

We leven met elkaar in een ecosysteem. Het verdwijnen van soorten heeft invloed op andere soorten. Denk bijvoorbeeld aan de planten. Daarvan zijn ook een heel aantal soorten uitgestorven. Die noemen we vanavond niet bij naam, maar willen we wel nu noemen, want het uitsterven van dieren en planten heeft invloed op elkaar.

In de Bijbel is een verhaal van de eerste mens, Adam, de dieren komen stuk voor stuk bij hem langs en hij geeft hun een naam. Zo ontvangt Adam van God de dieren als bondgenoten waarmee hij de aarde mag delen. Ons ritueel hier lijkt een omgekeerde versie van dit verhaal. Het is ons niet gelukt om onze bondgenoten de ruimte te geven en daarom noemen we ze nog een keer, in Godsnaam. Laten we beginnen.

Ds. Willemijn van Dijk